

Nr 32.

Av fru **Nordgren m. fl.**, *angående ändring i 7 kap. 3 och 4 §§ strafflagen.*

I 7 kap. 3 § strafflagen föreskrives att den, som å sön- eller högtidsdag mellan klockan sex om morgonen och klockan nio om aftonen idkar hantverk eller annat arbete, som uppskov tåla kan, skall straffas med böter högst tjugu riksdaler, utan då det sker till egen eller annans nödtorft.

Detta lagrum hade sin första egentliga motsvarighet i de kungl. stadgorna om eder och sabbatsbrott den 2 oktober 1665 och den 17 oktober 1787. Bestämmelse av liknande slag upptogs även i missgärningsbalken i 1734 års lag.

De förseelser, som enligt lagrummen straffbeläggas, bestå i utförandet av visst arbete å sön- eller högtidsdagar. Förbudet torde endast rikta sig mot sådant arbete, som övertvägande har karaktären av kroppsligt arbete. Sålunda uteslutes allt slags övertvägande intellektuellt och konstnärligt arbete samt annat arbete, som ej är att hänföra till övertvägande kroppsligt arbete såsom t. ex. vakthållning vid fabriker. Straffrihet inträder för arbete, som antingen sker till egen eller annans nödtorft eller icke kan tåla uppskov. Till sådant tillåtet arbete torde därför kunna föras bland annat nödvändigt hushållsarbete, järnvägs- och spårvagnstransport samt bärgning å sabbatstid av skörd, som eljest kunnat förstöras.

I 7 kap. 4 § strafflagen stadgas, att om någon begår brott å sabbatstid, den omständigheten skall anses såsom försvårande. Stadgandet torde endast gälla uppsåtligt brott, och för stadgandets tillämplighet torde icke fordras kännedom hos vederbörande om att brottet förövats å sabbatstid.

I dessa båda stadganden har lagstiftaren velat bestraffa religionsbrott, bestående i sabbatsvilans brytande och förövande av brott å sabbatsdag. Vad angår förbudet att arbete på vilodagen torde dess karaktär av religionsbrott (»förakt för sabbaten») alltmera ha försvagats. Detta torde framgå bland annat av den förut antydda inskränkning, som vid lagrummets tolkning gjorts i begreppet arbete. Numera torde stadgandets grund närmast få uppfattas som ett av sociala skäl betingat skydd mot obehörigt utnyttjande av arbetskraften. Efter tillkomsten av lagstiftningen om arbetstidens begränsning och sedan arbetarnas organisationer numera nått sådan utveckling, att de kunna tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsmarknaden, torde emellertid stadgandet om sabbatsbrott ha förlorat sin egentliga betydelse. I stora delar av landet och framförallt i städerna torde detta straffbud få anses som i det närmaste försatt ur kraft genom underlåten tillämpning av detsamma. Då stadgandet kommer att tillämpas endast i den mån åtal sker, föreligger sålunda fara för att i vissa landsdelar ett brott

kommer att bestraffas som i andra lämnas obeivrat. Det torde även lätt kunna inträffa, att ett åtal kommer till stånd på grund av angivelse, som gjorts av hämndlystnad, konkurrensavund eller liknande anledning.

Såsom exempel på fall, då tillämpning av förbudet mot arbete å vilodag obestriddligen måste anses stå i strid emot det allmänna rättsmedvetandet, må anföras, att vid Fjäre häradsrätt i Halland den 17 sistlidne november elva personer jämlikt 7 kap. 3 § strafflagen dömts till fem kronors böter vardera, därför att de söndagstid utfört byggnadsarbete på sina sommarstugor.

I detta sammanhang vill jag erinra om, att vid 1936 års kyrkomöte väcktes två motioner med yrkande om framställningar till Kungl. Maj:t, i den ena motionen om utredning och åtgärder i syfte att idrottstävlingar av alla slag på gudstjänsttid måtte förbjudas, att hållande av idrottstävlingar av alla slag på de större helgdagarna samt de fyra böndagarna måtte förbjudas, samt att idrottstävlingar, vilka övervägande äro att anse såsom ekonomiska företag, icke måtte få hållas på söndagar, i den andra motionen utfärdande av förbud mot skytteövningar och skyttetävlingar samt motortävlingar under gudstjänsttid samt under de större högtidsdagarna och de fyra böndagarna. Under kyrkomötets debatt om dessa motioner framhölls bland annat vikten av att en lag uppbäres av ett allmänt rättsmedvetande, och att den i annat fall hotar att undergräva vördnaden för de principer, som lagen vill skydda. Kyrkomötet avlog helt den förstnämnda motionen och inskränkte sig i fråga om den andra till att besluta framställning om effektivt förbud mot nöjestillställningar och motortävlingar under de fyra stora helgdagarna, juldagen, påskdagen, långfredagen och pingstdagen. Motortävlingar och mången gång även idrottstävlingar torde dock vara mer störande för söndagsfriden än exempelvis arbete å en sommarstuga. I synnerhet motortävlingarna äro dessutom synnerligen merkantilt betonade, men det oaktat ansåg kyrkomötets majoritet, att förbudet icke ens beträffande dessa skulle kunna sträckas längre än till de stora helgdagarna.

I samband med att stadgandet om straff för arbete å söndagen revideras, torde även ovannämnda bestämmelser i 7 kap. 4 § strafflagen böra tagas under omprövning. För nutida rättsuppfattning måste det framstå som en orimlighet, att det förhållandet, att ett brott föröfvats å söndagen skall, oavsett att den brottslige icke haft något som helst uppsåt att därigenom kränka sabbaten, anses såsom försvårande omständighet. Än orimligare blir stadgandet därigenom att det även tillämpas inom specialstraffrättens område på ganska obetydliga förseelser, så snart dessa äro uppsåtliga.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att utredning måtte företagas i syfte att åstadkomma sådan ändring av stadgandena i strafflagen 7 kap. 3—4 §§, att de därigenom bringas i överensstämmelse med nutida rättsuppfattning.

Stockholm den 16 januari 1937.

Olivia Nordgren.

Ruth Gustafson.

Ragnar Persson.